

ใบความรู้ที่ ๓ เรื่อง การถอดคำประพันธ์	
ประกอบแผนการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง การอ่านบทร้อยกรองประเภทกาพย์	วิชาภาษาไทย ท๒๑๑๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

การถอดคำประพันธ์ หรือการเขียนอธิบายคำประพันธ์

การเขียนอธิบายคำประพันธ์ คือ การเก็บใจความจากคำประพันธ์นั้นมาเขียนใหม่ด้วยภาษาร้อยแก้วที่ สละสลวย เพื่อให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น โดยยังคงเนื้อความเดิมไว้

หลักการในการเขียนอธิบายคำประพันธ์หรือถอดคำประพันธ์ มีดังนี้

๑. อ่านบทประพันธ์ที่นักเรียนจะถอดความให้จบหลายๆ เที้ยว แล้วจับใจความให้ได้ว่าบทประพันธ์นั้นกล่าวถึงอะไร มีรายละเอียดอย่างไร
๒. คำประพันธ์ประเภทโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอนต่างๆ จะต้องแปลเป็นร้อยแก้วทั้งหมด
๓. คำประพันธ์ต่างๆ ผู้ถอดคำประพันธ์จะต้องหาคำสามัญที่มีความหมายตรงกันมาใช้แทน เพื่อใช้เป็นภาษาของตนเอง
๔. การถอดคำประพันธ์ไม่ให้อธิบายความ ต้องเขียนให้ตรงกับความเดิม อย่าเพิ่มความใหม่ให้เกินไปจากที่ปรากฏในคำประพันธ์ แล้วอย่าให้ความเดิมขาดหายไปด้วย
๕. พยายามรักษาเนื้อเรื่อง บริบทของคำประพันธ์นั้นๆ ไว้ คือต้องคำนึงถึงบรรยากาศของเนื้อเรื่องเดิม เช่น ถ้าเป็นบทที่แสดงความศรัทธา ความรัก ความสวยงาม ความโกรธ ฯลฯ ก็จะต้องใช้ข้อความที่ถอดมาจากบรรยากาศนั้นๆ ไว้เสมอ
๖. ไม่ควรแปลคำศัพท์คำต่อคำเรียงกันไป ควรถอดเอาแต่ใจความอย่างตรงไปตรงมาเป็นภาษาร้อยแก้วที่ง่ายๆ คำที่ใช้เรียกชื่อ หรือคำสร้อยประกอบชื่อให้ตัดทิ้ง
๗. ถ้าถอดความตามบทร้อยกรองมาแล้วทำให้ได้ประโยคที่ซับซ้อนก็ให้ปรับประโยคที่ซับซ้อนนั้นเป็นประโยคง่ายๆ
๘. ถ้าในบทประพันธ์ใช้คำสรรพนามบุรุษที่ ๑ ที่ ๒ หรือที่ ๓ เวลาถอดต้องคงคำนั้นๆไว้
๙. ควรลำดับเนื้อความตามบทประพันธ์เดิม อย่าสลับความเป็นอย่างอื่น เว้นแต่ว่าการสลับนั้นจะช่วยให้อ่านเข้าใจได้ดีขึ้น
๑๐. ข้อความใดถอดแล้วยังไม่เป็นภาษาร้อยแก้วที่ดีก็สามารถขัดเกลาถ้อยคำสำนวนได้ตามสมควรหรือข้อความใดถอดแล้วขาดความสำคัญ หรือสำนวนพึงขัดหู ก็สามารถแต่งถ้อยคำให้สละสลวยได้
๑๑. เมื่อถอดความเสร็จเรียบร้อยแล้วให้อ่านบททวนอีกครั้งหนึ่ง เพื่อป้องกันความผิดพลาด ถือเป็น การตรวจทานไปในตัว

ตัวอย่างเช่น

เบียดเบียนเสียดส่อฉ้อฉล	บาปกรรมนำตน
ไปทนทุกข์นับกับกัลป์	
เมตตากฤณาสามัญ	จะได้ไปสวรรค์
เป็นสุขทุกวันพรรษา	
	(กาพย์พระไชยสุริยา)

บทนี้ถอดความได้ว่า

“ผลบาปจากการเบียดเบียนและหลอกลวงผู้อื่นจะทำให้ตนต้องทนทุกข์ไปนาน ส่วนผลบุญ จากกรรมเมตตากฤณาจะทำให้มีแต่ความสุขตลอดไป”

ขึ้นกตทุกขียาก	แสนลำบากจากเวียงไชย
มันเผือกเลือกเผาไฟ	กินผลไม้ได้เป็นแรง
รอนรอนอ่อนอัสตง	พระสุริยงเย็นยอแสง
ช่วงดั่งน้ำครึ่งแดง	แฝงเมฆเขาเงาเมรุธร
ลิ่งค่างครางโครกครอก	ฝูงจิ้งจอกออกเห่าหอน
ชะนีวิเวกวอน	นกหกร่อนนอนรังเรียง
ลูกนกยกปีกป้อง	อ้าปากร้องซ้องแซ่เสียง
แม่นกปกป้องเคียง	เลี้ยงลูกอ่อนป้อนอาหาร
	(ภาพย์พระไชยสุริยา)

บทนี้ถอดความได้ว่า

“ขึ้นคำแม่กก พระไชยสุริยาช่วงตยาก เพราะจากบ้านเมืองมา เสวยแต่มัน
แต่เผือก ผลไม้พอให้มีแรง ยามเย็นพระอาทิตย์กำลังจะตกดิน แสงอาทิตย์มีสีแดงเหมือนน้ำครึ่ง
ลิ่งค่างต่างก็ส่งเสียงร้อง ส่วนฝูงจิ้งจอกก็ออกเห่าหอน ชะนีร้องโหยหวน นกหกพากันบินกลับมาอนรัง ลูกนกต่างพากัน
กางปีกอ้าปากร้องเสียงแซ่แซ่ แม่นกก็บินเข้าไปปกป้องลูกนกพร้อมป้อนอาหารให้กิน”